

Sınıf Öğretmelerinin Öğretmen Kimliği ve Öğretmen Kimliğini Etkileyen Etmenler Üzerine Bir İnceleme

A Study on Teacher Identity of Classroom Teachers and Factors Affecting Teacher Identity

ÖZET

Sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği algılarını ve öğretmen kimliğini etkileyen faktörleri belirleyip ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma betimsel tarama modeli kullanılarak tasarlanmıştır. Araştırmaya 2022-2023 eğitim yılında Konya ili Karapınar ilçesinde görev yapan 160 sınıf öğretmeninden 150'si katılmıştır. Araştırma doğrultusunda Kavrayıcı (2020) tarafından geliştirilen “Öğretmen Kimliği Ölçeği (ÖKÖ)” ve “Öğretmen Kimliğini Etkileyen Etmenler Ölçeği (ÖKEEÖ)” kullanılmıştır. Veriler online sistem aracılığıyla toplanmış ve verilerin analizinde SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ve alt boyutlarının algısı “Yüksek”; öğretmen kimliğini etkileyen etmenler alt boyutlarından sistemsel alt boyutu “Düşük”, bağlamsal ve etkileşimci alt boyutu “Yüksek”, öğretmen kimliğini etkileyen etmenler algısı “Orta” düzeyde olduğu, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, mezun olunan fakülte, yaş, mesleki kıdem ve ailedeki öğretmen varlığı değişkenlerine göre öğretmen kimliği ve öğretmen kimliğini etkileyen etmenler algılarında istatistiksel düzeyde farklılaşma oluşmazken çocuk sahibi olma değişkenine göre öğretmen kimliği algılarında istatistiksel düzeyde farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmış ve sonuçlar doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Öğretmen Kimliği, Mesleki Kimlik.

ABSTRACT



This research, which was carried out to determine and reveal the primary school teachers' perceptions of teacher identity and the factors affecting teacher identity, was designed using a descriptive survey model. 150 of 160 classroom teachers working in Karapınar district of Konya province participated in the research in the 2022-2023 academic year. In line with the research, the “Teacher Identity Scale (SCA)” and “Factors Affecting Teacher Identity Scale (SCAES)” developed by Grasshopper (2020) were used. The data were collected through the online system and the SPSS 22 package program was used in the analysis of the data. According to the research findings, classroom teachers' perception of teacher identity and its sub-dimensions is “High”; The systemic sub-dimension of the factors affecting teacher identity is “Low”, the contextual and interactionist sub-dimension is “High”, the perception of factors affecting teacher identity is at “Medium” level, according to gender, marital status, education level, faculty graduated, age, professional seniority and the presence of teachers in the family.

Keywords: Teacher, Teacher Identity, Professional Identity.

GİRİŞ

Günümüz organizasyonlarının rekabet ortamında başarılı olabilmesi, taklit edilemeyecek tek kaynak olan insan sermayesini anlamak ve onu amaçlarına göre yönlendirmekle mümkün görünmektedir (Ceylan, 2019). Bu nedenle nitelikli ve iyi yetişmiş yeteneklerin örgütte kalması, işini severek yapması ve örgütün başarısı için çabalaması tüm örgütlerin beklenen davranışı haline gelmiştir (Hızarcıoğlu & Güney, 2022). Bir ülkede eğitimin kalitesini belirleyen değişkenlerden biri de öğretmenlerdir (Karatepe & Akay, 2020). Çünkü öğretmenler öğrencilerine yaş gereksinimlerine göre kişisel gelişim için hazırlanmış bir eğitim programı aktarmaktadır. Bu bağlamda öğretmenler, eğitim programları ile öğrenciler arasında köprü görevi görmektedir (Ulubey vd., 2018).

Meslek olarak öğretmenlik; kültürel, ekonomik, bilimsel, sosyal ve teknik bilgi yanında uzmanlık gerektiren alan bilgisi gerektiren bir meslek alanıdır (Çengelci, 2021). Öğretmenlik mesleğini seçen kişinin bilinç düzeyi, insan ruhunu da etkiler. Çünkü öğretmenlik mesleği sadece ekonomik ihtiyaçları karşılamak için değil, aynı zamanda psikososyal gelişim ve doyum sağlamak içindir (Kozak vd., 2020). Öğretmenlerin aldıkları nitelikli eğitimin yanı sıra meslekleri sürecinde düşündükleri, yaptıkları ve oluşturdukları biçimler de onların öğretmen kimliğiyle ilgilidir (Karatepe & Akay, 2020). Öğretmen kimliğinin gelişim süreci, bilgi oluşturma ve edinme yöntemlerinin hızla artması ve çeşitlenmesiyle 21. yüzyılda daha da önemli hale gelmiştir. Bilgi kavramı, öğretmen kimliğinin önemli unsurlarından biri haline gelmiştir (Eğmir & Erdem, 2021).

Eylem Özdemir¹ 
Fatih Özdemir² 

How to Cite This Article

Özdemir, E. & Özdemir, F. (2023). “Sınıf Öğretmelerinin Öğretmen Kimliği ve Öğretmen Kimliğini Etkileyen Etmenler Üzerine Bir İnceleme” International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:114; pp:8020-8029. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.71365>

Arrival: 28 June 2023
Published: 31 August 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Uzman Öğretmen, MEB, Konya, Türkiye. ORCID: 0009-0000-8935-2667

² Uzman Öğretmen, MEB, Konya, Türkiye. ORCID: 0009-0001-6711-3291

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde Türkiye’de öğretmen kimliği ya da öğretmen mesleki kimliği şeklinde çeşitli araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Dönmez (2008)’in neo-liberal ekonomi politikaları bağlamında öğretmen kimliğinin dönüşümü, Özdemir (2010)’in sosyolojik bağlamda öğretmen kimliği, Özden (2015)’in Cumhuriyet’in ilk yıllarında devlet ve yöneticilerin öğretmenlik mesleğine bakışı ve yeni kimlik oluşturma faaliyetleri, Çetin (2017)’in öğretmenlerin kimlik oluşumunda mesleki amaçlara ulaşma arzusu ve gerçekleştirme inançları, Karalı (2018)’nin aday öğretmenlerin mesleğe hazırlık sürecinde öğretmen kimliği ve benlik kavramı arasındaki ilişki, Uçar Çelebi (2018)’nin öğretmenlerin kimlik algılarıyla tükenmişlik arasındaki ilişki, Ulubey vd. (2018)’nin pedagojik formasyon eğitiminin öğretmen kimliği algısına etkisi, Uluyol ve Şahin (2018)’in aday öğretmenlerin öğretmen kimliği ve mesleki kaygı durumları, Alkış Küçükaydın ve Gökbulut (2019), Ceylan (2019), Çelik ve Kalkan (2019), Karatepe ve Akay (2020)’in aday öğretmenlerin mesleğe hazırlık sürecinde öğretmen kimliği, Kavrayıcı (2019)’nin öğretmen mesleki kimliği ile örgütsel bağlılık ilişkisi, Erdem (2020)’in öğretmen kimliği bağlamında öğretmen etkenliği, Kozak vd. (2020)’nin aday öğretmenlerin mesleği tercih etme sebepleri ve öğretmen kimliği, Ömür ve Bavlı (2020)’nin mesleki sınavların öğretmenlik kimliğine etkisi, Çengelci (2021) ve Egmir ve Erdem (2021)’in 21. yy becerileri ve üstbilişsel farkındalığın öğretmen kimliğine etkisi, Hızarcıoğlu ve Güney (2022)’in ise öğretmen bağlılığı ve kimlik algısı üzerinde örgütsel adaletin rolü üzerine inceleme yaptığı görülmektedir.

Öğretmen kimliğinin ne olduğu, nasıl oluştuğu, nasıl geliştiği ve değiştiği tartışılabilir bir şekilde öğretimi ve eğitimin kalitesini etkileyebilir (Çetin, 2017). Bazı olumsuz gelişmelere ve koşullara rağmen, öğretmenlik mesleğinin dünyadaki en güvenilir ve saygın kariyer kategorisi olmaya devam etmesi umut verici bir durumdur (Ünal, 2005). Ancak, özellikle Türk kültüründe yaşanan çeşitli gelişmelerin, öğretmenlik mesleğinin kimi zaman saygı duyulan imajını zedelediğine inanılmaktadır (Dönmez, 2008). Öğretmenlerin mesleki prestijini ve imajını etkileyen faktörlere ilişkin literatürde çeşitli çalışmalar bulunsa da amaç, bu durumu yaşamış öğretmenlerin ortak deneyimlerinden yola çıkarak öğretmen kimliğini ve öğretmen kimliğini etkileyen faktörleri ortaya çıkarmaktır. Amaç doğrultusunda cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, mezun olunan fakülte, yaş, kıdem, çocuk sahibi olma, ailedeki öğretmen varlığı değişkenlerinin sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ve öğretmen kimliğini etkileyen etmenler algılarında farklılaşmaya sebep olup olmadığı da araştırılmıştır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kimlik, siyasal, toplumsal ve kültürel varlığı tanımlayan ve bireyi özgün kılan bir nitelik ve kişinin varoluşuna anlam veren yapıdır (Karaklı, 2018). Öğretmen kimliği ise benlik, sosyal statü ve öğretmenin belirli bir durum ve zamanda çevreyi yorumlamasıyla oluşan karşılıklı kişilerarası ilişkinin toplumsal ve kişisel açılardan etiketi (Ulubey vd., 2018), sınıftaki öğretmenlerin canlılığını yansıtan olgu (Alkış Küçükaydın & Gökbulut, 2019), bireyin kendi öğretmenlik mesleğini görüş şekli ve öğretmen olma isteği (Karatepe & Akay, 2020), öğretmenlik camiası içindeki ve dışındaki bireylerin öğretmenlik mesleğine uyguladıkları nitelikler kümesi (Çelik & Kalkan, 2019) olarak tanımlanır.

Öğretmen olmak, kişinin kurumsallaşmış, söylemsel, doğal ve benzeri bağlamlarda kendini yeniden inşa ettiği, devam eden bir süreçtir (Özden, 2015). Bu nedenle hem öğrencilerle anlık hem de meslektaşlarla günlük etkileşimler ve yıllık sorumluluk değişiklikleri, öğretmenin kimliğini etkileme potansiyeline sahiptir (Kavrayıcı, 2019). Öğretmen kimliği tanımlanması zor bir kavramdır çünkü sosyallik ve içe dönüklüğün karmaşık bir yapısıdır, meslek öncesi itibarıyla öğretmenlik kariyeri, farklı aşamalarda büyük dönüşümlere uğrar ve durumsal faktörlerden güçlü bir şekilde etkilenir (Karatepe & Akay, 2020). Öğretmen kimliği; değişen ve dinamik bir doğaya sahip olması, durumsal faktörlerden etkilenmesi, alt kimliklerden oluşması ve öğretmen failliği kavramını içermesi gibi niteliklere sahiptir (Erdem, 2020).

Bir öğretmenin profesyonel kimliği, öğretmenlik mesleğinin merkezinde yer alırken, öğretmenlerin nasıl olmaları, nasıl davranmaları, nasıl anlamaları, ne yapmaları ve toplumdaki yerlerine ilişkin bir dizi değer geliştirmelerini sağlar (Kavrayıcı, 2019). Öğretmen kimliği, bir öğretmenin mesleki hedeflerini, neden sınıfta bulunduğunu ve sosyal çevre ile nasıl etkileşimde bulunduğunu belirler. Öğretmenlerin öz kimlikleri ve kendi yeteneklerine olan inançları, kaliteli eğitim ve öğretimin gerekliliklerindedir (Ulubey vd., 2018).

Öğretmen kimliğinin oluşmasında öğrenme süreci etkindir. Bu süreçte öğretmen, alanının normlarını, değerlerini ve toplumsal beklentileri öğrenir, öğrendiklerini içselleştirir, eleştirir ve değiştirir (Kozak vd., 2020). Öğretmen kimliğinin oluşumunda bireylerin aldığı öğretmenlik eğitimidir. Öğretmen adaylarının üniversite eğitimleri süresince öğrendikleri ve yaşadıkları mesleki kimliklerini şekillendirmektedir (Alkış Küçükaydın & Gökbulut, 2019). Öğretmen eğitimi programı, kimlik geliştirme ihtiyacına dikkat çekmek ve bu kimlikteki değişiklikleri ortaya çıkarmak için ideal bir başlangıç noktasıdır (Erdem, 2020).

Devam eden öğretmenlik dönemleri ve öğretmenliğin ilk birkaç yılı, öğretmen kimliğinin oluşmasında önemlidir (Ünal, 2005). Bir öğretmenin üniversite eğitimi sırasında yaşadıkları ve tecrübeleri, öğretmen kimliğinin gelişmesinde önemli bir rol oynar. Öğretmen kimliğinin olumlu ya da olumsuz gelişimi, bireyin davranışlarına yansır (Uluyol & Şahin, 2018). Öğretmenin mesleki kimliği, öğretmen yetiştirme programına girmeden önce başlar ve programa girdikten sonra da gelişmeye devam eder (Çelik & Kalkan, 2019).

YÖNTEM

Bu araştırma, öğretmenlerin var olan durumu olabildiğince ayrıntılı bir şekilde tanımlamasını içerdiğinden (Büyüköztürk vd., 2013) betimsel tarama modeli kullanılarak tasarlanmıştır. Tarama modelleri, geçmiş veya mevcut durumları olduğu gibi betimlemek için tasarlanır (Karasar, 2023).

Araştırmaya 2022-2023 eğitim yılında Konya ili Karapınar ilçesinde görev yapan 160 sınıf öğretmeninden 150'sinin katıldığı ve katılan sınıf öğretmenlerinin %62,7'si (f=94) kadın, %37,3'ü (f=56) erkek; %81,3'ü (f=122) evli, %18,7'si (f=28) bekar olduğunu; %70,7'si (f=106) lisans, %26,7'si (f=40) yüksek lisans, %2,7'si (f=4) ise doktora düzeyinde eğitim aldığını; %94,7'si (f=142) eğitim fakültesi, %5,3'ü (f=8) diğer fakültelerden mezun olduğunu; %10,7'si (f=16) 20-29 yaş, %52,0'si (f=78) 30-39 yaş, %25,3'ü (f=38) 40-49 yaş, %12,0'si (f=18) ise 50 ve üzeri yaş grubunda olduğunu; %13,3'ü (f=20) 0-5 yıl, %20,0'si (f=30) 6-10 yıl, %28,0'i (f=42) 11-15 yıl, %10,7'si (f=16) 16-20 yıl, %28,0'i (f=42) ise 21 ve üzeri yıl mesleki kıdeme sahip olduğunu; %80,0'i (f=120) çocuk sahibi olduğunu, %20,0'si (f=30) ise çocuk sahibi olmadığını ve %5,3'ü (f=8) babasının, %25,3'ün (f=38) kardeşinin, %34,7'si (f=52) eşinin öğretmen olduğunu, %34,7'si (f=52) ise ailesinde öğretmen olmadığını belirtmiştir.

Araştırma doğrultusunda Kavrayıcı (2020) tarafından geliştirilen “Öğretmen Kimliği Ölçeği (ÖKÖ)” ve “Öğretmen Kimliğini Etkileyen Etmenler Ölçeği (ÖKEEÖ)” kullanılmıştır. ÖKÖ, 5'li likert tarzında 14 madde ve 2 (eğitici ve kişisel kimlik) alt boyut; ÖKEEÖ ise 19 madde ve 3 (sistemsel, bağlamsal ve etkileşimci etmenler) alt boyuttan oluşmaktadır. Her iki ölçeğin de yorumlanmasında 1.00-1.80 aralığı “Hiç Katılmıyorum/Çok düşük”, 1.81-2.60 aralığı “Katılmıyorum/Düşük”, 2.61-3.40 aralığı “Orta Derecede Katılıyorum/Orta”, 3.41-4.20 “Katılıyorum/Yüksek” ve 4.21-5.00 aralığı “Tamamen Katılıyorum/Çok Yüksek” şeklinde puan sınırları kullanılmaktadır.

Veriler online sistem aracılığıyla toplanmış ve verilerin analizinde SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. Ölçeklerin güvenilirliği için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları incelendiğinde öğretmen kimliği ölçeği ve alt boyutları (0,808-0,913) ile öğretmen kimliğini etkileyen etmenler ölçeği ve alt boyutlarının (0,777-0,901) geçerli ve güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Ölçek puanlarının normalliği sınıandığında basıklık ve çarpıklık katsayılarının ± 1 aralığında olduğu ve bu sonuç üzerine parametrik testlerin kullanılmasının uygun olduğu görülmüştür.

BULGULAR

Sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ve öğretmen kimliğini etkileyen etmenlerin ortaya çıkarılması için yapılan analizler sonucunda elde edilen verilere ilişkin frekans, madde ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmen Kimliği ve Öğretmen Kimliğini Etkileyen Etmenler Tablosu

Grup	N	\bar{x}	ss
Mesleki Kimlik	150	4,018	,7849
Kişisel Kimlik	150	3,445	,9318
ÖKÖ	150	3,813	,7948
Sistemsel Etmenler	150	2,364	,7672
Bağlamsal Etmenler	150	3,973	,9431
Etkileşimci Etmenler	150	3,453	1,0569
ÖKEEÖ	150	3,017	,5416

Tablo 1'deki değerler incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ve alt boyutlarının algısı “Yüksek” düzeyde bulunmuştur. Bu durum sınıf öğretmenlerinin hem kişisel hem de mesleki yaşamlarına kimliklerini başarılı şekilde aktardıkları söylenebilir. Ayrıca öğretmen kimliğini etkileyen etmenler alt boyutlarından sistemsel alt boyutu “Düşük”, bağlamsal ve etkileşimci alt boyutu “Yüksek” düzeydeyken öğretmen kimliğini etkileyen etmenler algısı “Orta” düzeyde bulunmuştur. Bu durum sınıf öğretmenlerinin sistemsel etmenlerden kaynaklı kimlik algılarının olumsuz ancak bağlamsal ve etkileşimci etmenlerin kimlik algılarını olumlu etkilediği söylenebilir.

Cinsiyet değişkenine bağlı olarak sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ve öğretmen kimliğini etkileyen etmenler algısı arasında farklılaşma olup olmadığını belirlemek için yapılan analizler sonucunda elde edilen t-testi verilerine ilişkin değerler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşmaya İlişkin Tablo

	Cinsiyet	N	\bar{x}	S. Sap.	St H.	F	t	df	p
Mesleki Kimlik	Kadın	94	4,135	,8372	,0863	3,031	2,402	148	,018*
	Erkek	56	3,821	,6492	,0867				
Kişisel Kimlik	Kadın	94	3,455	,9707	,1001	,647	,169	148	,866
	Erkek	56	3,429	,8709	,1164				
ÖKÖ	Kadın	94	3,892	,8466	,0873	,809	1,580	148	,116
	Erkek	56	3,681	,6863	,0917				
Sistemsel Etmenler	Kadın	94	2,413	,8069	,0832	2,634	1,009	148	,315
	Erkek	56	2,282	,6949	,0929				
Bağlamsal Etmenler	Kadın	94	3,919	1,0531	,1086	5,097	-,999	145,026	,319
	Erkek	56	4,064	,7217	,0964				
Etkileşimci Etmenler	Kadın	94	3,335	1,0928	,1127	1,733	-1,788	148	,076
	Erkek	56	3,652	,9708	,1297				
ÖKEEÖ	Kadın	94	3,003	,5865	,0605	4,702	-,418	136,967	,676
	Erkek	56	3,039	,4607	,0616				

Tablo 2’deki değerler incelendiğinde cinsiyet değişkenine bağlı olarak sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ve kişisel kimlik alt boyutu ile öğretmen kimliğini etkileyen etmenler ve alt boyutları algısında istatistiksel düzeyde farklılaşma olmadığı ($p>,05$) ancak mesleki kimlik alt boyutunda kadın öğretmenler lehine istatistiksel düzeyde farklılaşma olduğu bulunmuştur ($p<,05$). Genel olarak cinsiyet faktörünün hem kimlik hem de kimliği etkileyen unsurlarda belirleyici olmadığı ancak mesleki kimlik algısında kadın öğretmenlerin daha olumlu görüşte olduğu söylenebilir.

Medeni durum değişkenine bağlı olarak sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ve öğretmen kimliğini etkileyen etmenler algısı arasında farklılaşma olup olmadığını belirlemek için yapılan analizler sonucunda elde edilen t-testi verilerine ilişkin değerler Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Medeni Durum Değişkenine Göre Farklılaşmaya İlişkin Tablo

	M. Durum	N	\bar{x}	S. Sap.	St H.	F	t	df	p
Mesleki Kimlik	Evli	122	4,060	,7590	,0687	,070	1,383	148	,169
	Bekar	28	3,833	,8804	,1664				
Kişisel Kimlik	Evli	122	3,449	,9290	,0841	,817	,105	148	,916
	Bekar	28	3,429	,9610	,1816				
ÖKÖ	Evli	122	3,842	,7761	,0703	,288	,919	148	,360
	Bekar	28	3,689	,8757	,1655				
Sistemsel Etmenler	Evli	122	2,333	,7503	,0679	,156	-1,040	148	,300
	Bekar	28	2,500	,8380	,1584				
Bağlamsal Etmenler	Evli	122	4,030	,8596	,0778	4,124	1,225	33,266	,229
	Bekar	28	3,729	1,2331	,2330				
Etkileşimci Etmenler	Evli	122	3,471	1,0612	,0961	,194	,434	148	,665
	Bekar	28	3,375	1,0530	,1990				
ÖKEEÖ	Evli	122	3,019	,5521	,0500	1,140	,101	148	,920
	Bekar	28	3,008	,5027	,0950				

Tablo 3’teki değerler incelendiğinde medeni durum değişkenine bağlı olarak sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ile öğretmen kimliğini etkileyen etmenler ve alt boyutları algısında istatistiksel düzeyde farklılaşma olmadığı bulunmuştur ($p>,05$). Genel olarak evli ya da bekar olma durumunun hem kimlik hem de kimliği etkileyen unsurlarda belirleyici bir etmen olmadığı söylenebilir.

Eğitim durumu değişkenine bağlı olarak sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ve öğretmen kimliğini etkileyen etmenler algısı arasında farklılaşma olup olmadığını belirlemek için yapılan analizler sonucunda elde edilen ANOVA verilerine ilişkin değerler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşmaya İlişkin Tablo

	E. Durumu	N	\bar{x}	S. Sap.	Var. K.	S. Ort.	df	x^2	F	p
Mesleki Kimlik	Lisans	106	4,046	,8451	G. Arası	1,961	2	,980	1,604	,205
	Yüksek Lisans	40	4,011	,6173	G. İçi	89,844	147	,611		
	Doktora	4	3,333	,0000	Toplam	91,804	149			
Kişisel Kimlik	Lisans	106	3,434	,9927	G. Arası	2,038	2	1,019	1,176	,311
	Yüksek Lisans	40	3,540	,7821	G. İçi	127,334	147	,866		
	Doktora	4	2,800	,0000	Toplam	129,372	149			
ÖKÖ	Lisans	106	3,827	,8555	G. Arası	1,854	2	,927	1,477	,232
	Yüksek Lisans	40	3,843	,6288	G. İçi	92,266	147	,628		
	Doktora	4	3,143	,0000	Toplam	94,120	149			
Sistemsel Etmenler	Lisans	106	2,374	,7795	G. Arası	,121	2	,060	,101	,904
	Yüksek Lisans	40	2,355	,7808	G. İçi	87,585	147	,596		
	Doktora	4	2,200	,0000	Toplam	87,706	149			
Bağlamsal Etmenler	Lisans	106	4,042	,9074	G. Arası	1,840	2	,920	1,035	,358
	Yüksek Lisans	40	3,790	1,0650	G. İçi	130,693	147	,889		
	Doktora	4	4,000	,0000	Toplam	132,533	149			
Etkileşimci Etmenler	Lisans	106	3,453	1,0846	G. Arası	2,184	2	1,092	,977	,379
	Yüksek Lisans	40	3,525	1,0219	G. İçi	164,239	147	1,117		
	Doktora	4	2,750	,0000	Toplam	166,423	149			
ÖKEEÖ	Lisans	106	3,040	,5572	G. Arası	,320	2	,160	,542	,583
	Yüksek Lisans	40	2,979	,5262	G. İçi	43,394	147	,295		
	Doktora	4	2,789	,0000	Toplam	43,714	149			

Tablo 4'teki değerler incelendiğinde eğitim durumu değişkenine bağlı olarak sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ile öğretmen kimliğini etkileyen etmenler ve alt boyutları algısında istatistiksel düzeyde farklılaşma olmadığı bulunmuştur ($p>,05$). Genel olarak alınan eğitim düzeyinin hem kimlik hem de kimliği etkileyen unsurlarda belirleyici etmen olmadığı söylenebilir.

Mezun olunan fakülte değişkenine bağlı olarak sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ve öğretmen kimliğini etkileyen etmenler algısı arasında farklılaşma olup olmadığını belirlemek için yapılan analizler sonucunda elde edilen t-testi verilerine ilişkin değerler Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Mezun Olunan Fakülte Değişkenine Göre Farklılaşmaya İlişkin Tablo

	Mezuniyet	N	\bar{x}	S. Sap.	St H.	F	t	df	p
Mesleki Kimlik	Eğitim Fakültesi	142	3,995	,7912	,0664	1,681	-1,483	148	,140
	Diğer Fakülteler	8	4,417	,5595	,1978				
Kişisel Kimlik	Eğitim Fakültesi	142	3,420	,9391	,0788	,530	-1,423	148	,157
	Diğer Fakülteler	8	3,900	,6845	,2420				
ÖKÖ	Eğitim Fakültesi	142	3,790	,8027	,0674	1,968	-1,539	148	,126
	Diğer Fakülteler	8	4,232	,5047	,1784				
Sistemsel Etmenler	Eğitim Fakültesi	142	2,363	,7617	,0639	,293	-,042	148	,967
	Diğer Fakülteler	8	2,375	,9177	,3245				
Bağlamsal Etmenler	Eğitim Fakültesi	142	3,966	,9462	,0794	,142	-,389	148	,698
	Diğer Fakülteler	8	4,100	,9381	,3317				
Etkileşimci Etmenler	Eğitim Fakültesi	142	3,440	1,0789	,0905	6,327	-1,220	10,886	,248
	Diğer Fakülteler	8	3,688	,5132	,1815				
ÖKEEÖ	Eğitim Fakültesi	142	3,012	,5517	,0463	1,716	-,473	148	,637
	Diğer Fakülteler	8	3,105	,3232	,1143				

Tablo 5'teki değerler incelendiğinde mezun olunan fakülte değişkenine bağlı olarak sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ile öğretmen kimliğini etkileyen etmenler ve alt boyutları algısında istatistiksel düzeyde farklılaşma olmadığı bulunmuştur ($p>,05$). Genel olarak mezun olunan fakültenin hem kimlik hem de kimliği etkileyen unsurlarda belirleyici bir etmen olmadığı söylenebilir.

Yaş durumu değişkenine bağlı olarak sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ve öğretmen kimliğini etkileyen etmenler algısı arasında farklılaşma olup olmadığını belirlemek için yapılan analizler sonucunda elde edilen ANOVA verilerine ilişkin değerler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Yaş Değişkenine Göre Farklılaşmaya İlişkin Tablo

	Yaş	N	\bar{x}	S. Sap.	Var. K.	S. Ort.	df	x^2	F	p
Mesleki Kimlik	20-29	16	3,875	1,0756	G. Arası	1,489	3	,496	,802	,494
	30-39	78	3,957	,6836	G. İçi	90,315	146	,619		
	40-49	38	4,146	,7594	Toplam	91,804	149			
	50 ve üzeri	18	4,136	,9593						
Kişisel Kimlik	20-29	16	3,550	,8989	G. Arası	3,002	3	1,001	1,156	,329
	30-39	78	3,313	,7432	G. İçi	126,369	146	,866		
	40-49	38	3,568	1,0129	Toplam	129,372	149			
	50 ve üzeri	18	3,667	1,4092						
ÖKÖ	20-29	16	3,759	,9924	G. Arası	1,668	3	,556	,878	,454
	30-39	78	3,727	,6667	G. İçi	92,453	146	,633		
	40-49	38	3,940	,8041	Toplam	94,120	149			
	50 ve üzeri	18	3,968	1,0719						
Sistemsel Etmenler	20-29	16	2,687	,8269	G. Arası	4,153	3	1,384	2,419	,069
	30-39	78	2,251	,7013	G. İçi	83,552	146	,572		
	40-49	38	2,532	,8121	Toplam	87,706	149			
	50 ve üzeri	18	2,211	,8050						
Bağlamsal Etmenler	20-29	16	3,425	1,1381	G. Arası	6,276	3	2,092	2,419	,069
	30-39	78	4,000	,8129	G. İçi	126,258	146	,865		
	40-49	38	4,021	,8844	Toplam	132,533	149			
	50 ve üzeri	18	4,244	1,2604						
Etkileşimci Etmenler	20-29	16	3,313	,9552	G. Arası	5,129	3	1,710	1,548	,205
	30-39	78	3,417	1,0166	G. İçi	161,294	146	1,105		
	40-49	38	3,355	1,1038	Toplam	166,423	149			
	50 ve üzeri	18	3,944	1,1618						
ÖKEEÖ	20-29	16	3,013	,2487	G. Arası	,685	3	,228	,775	,510
	30-39	78	2,957	,5320	G. İçi	43,029	146	,295		
	40-49	38	3,097	,5787	Toplam	43,714	149			
	50 ve üzeri	18	3,111	,6824						

Tablo 6'daki değerler incelendiğinde yaş değişkenine bağlı olarak sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ile öğretmen kimliğini etkileyen etmenler ve alt boyutları algısında istatistiksel düzeyde farklılaşma olmadığı bulunmuştur ($p>.05$). Genel olarak yaşın hem kimlik hem de kimliği etkileyen unsurlarda belirleyici bir etmen olmadığı söylenebilir.

Kıdem durumu değişkenine bağlı olarak sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ve öğretmen kimliğini etkileyen etmenler algısı arasında farklılaşma olup olmadığını belirlemek için yapılan analizler sonucunda elde edilen ANOVA verilerine ilişkin değerler Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Kıdem Değişkenine Göre Farklılaşmaya İlişkin Tablo

	Kıdem	N	\bar{x}	S. Sap.	Var. K.	S. Ort.	df	x^2	F	p
Mesleki Kimlik	0-5 yıl	20	3,889	1,0718	G. Arası	,957	4	,239	,382	,821
	6-10 yıl	30	3,970	,5901	G. İçi	90,848	145	,627		
	11-15 yıl	42	3,984	,7534	Toplam	91,804	149			
	16-20 yıl	16	4,097	,9062						
	21 ve üzeri yıl	42	4,116	,7544						
Kişisel Kimlik	0-5 yıl	20	3,440	1,0495	G. Arası	6,396	4	1,599	1,885	,116
	6-10 yıl	30	3,613	,4897	G. İçi	122,976	145	,848		
	11-15 yıl	42	3,200	,7827	Toplam	129,372	149			
	16-20 yıl	16	3,200	,9466						
	21 ve üzeri yıl	42	3,667	1,1742						
ÖKÖ	0-5 yıl	20	3,729	1,0363	G. Arası	1,545	4	,386	,605	,660
	6-10 yıl	30	3,843	,5240	G. İçi	92,575	145	,638		
	11-15 yıl	42	3,704	,7323	Toplam	94,120	149			
	16-20 yıl	16	3,777	,8864						
	21 ve üzeri yıl	42	3,956	,8616						
Sistemsel Etmenler	0-5 yıl	20	2,440	,8958	G. Arası	5,485	4	1,371	2,418	,051
	6-10 yıl	30	2,193	,6405	G. İçi	82,220	145	,567		
	11-15 yıl	42	2,338	,7434	Toplam	87,706	149			

	16-20 yıl	16	2,875	,6628						
	21 ve üzeri yıl	42	2,281	,7936						
Bağlamsal Etmenler	0-5 yıl	20	3,600	1,1202	G. Arası	18,299	4	4,575	5,807	,000*
	6-10 yıl	30	4,560	,4709	G. İçi	114,234	145	,788		
	11-15 yıl	42	3,743	,6556	Toplam	132,533	149			
	16-20 yıl	16	3,600	1,2394						
	21 ve üzeri yıl	42	4,105	1,0277						
Etkileşimci Etmenler	0-5 yıl	20	3,350	1,0954	G. Arası	5,284	4	1,321	1,189	,318
	6-10 yıl	30	3,767	1,0646	G. İçi	161,139	145	1,111		
	11-15 yıl	42	3,238	,9022	Toplam	166,423	149			
	16-20 yıl	16	3,406	1,1397						
	21 ve üzeri yıl	42	3,512	1,1329						
ÖKEEÖ	0-5 yıl	20	2,937	,3794	G. Arası	1,654	4	,413	1,426	,228
	6-10 yıl	30	3,147	,4825	G. İçi	42,060	145	,290		
	11-15 yıl	42	2,897	,5303	Toplam	43,714	149			
	16-20 yıl	16	3,178	,6528						
	21 ve üzeri yıl	42	3,020	,5978						

Tablo 7'deki değerler incelendiğinde kıdem değişkenine bağlı olarak sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ve alt boyutları ile öğretmen kimliğini etkileyen etmenler ve sistemsel ve etkileşimci etmenler alt boyutları algısında istatistiksel düzeyde farklılaşma olmadığı ($p>,05$) ancak bağlamsal etmenler alt boyutunda istatistiksel düzeyde farklılaşma olduğu bulunmuştur ($p<,05$). Gruplar arasındaki farklılaşmayı tespit etmek amacıyla yapılan Tamhane analizine göre ($b>a$, $b>c$) 6-10 yıl mesleki kıdemdeki öğretmenlerin 0-5 ve 11-15 yıl mesleki kıdemdeki öğretmenlere göre öğretmen kimliğini etkileyen bağlamsal etmenler algısının daha olumlu olduğu bulunmuştur. Genel olarak kıdem faktörünün hem kimlik hem de kimliği etkileyen unsurlarda belirleyici olmadığı ancak öğretmen kimliğini etkileyen bağlamsal etmenler algısında 6-10 yıl kıdemdeki öğretmenlerin daha olumlu görüşte olduğu söylenebilir.

Çocuk sahibi olma değişkenine bağlı olarak sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ve öğretmen kimliğini etkileyen etmenler algısı arasında farklılaşma olup olmadığını belirlemek için yapılan analizler sonucunda elde edilen t-testi verilerine ilişkin değerler Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: Çocuk Sahibi Olma Değişkenine Göre Farklılaşmaya İlişkin Tablo

	Çocuk	N	\bar{x}	S. Sap.	St H.	F	t	df	p
Mesleki Kimlik	Evet	120	4,106	,7189	,0656	,350	2,801	148	,006*
	Hayır	30	3,667	,9410	,1718				
Kişisel Kimlik	Evet	120	3,510	,9007	,0822	,014	1,711	148	,089
	Hayır	30	3,187	1,0224	,1867				
ÖKÖ	Evet	120	3,893	,7380	,0674	,155	2,493	148	,014*
	Hayır	30	3,495	,9381	,1713				
Sistemsel Etmenler	Evet	120	2,317	,7459	,0681	,320	-1,518	148	,131
	Hayır	30	2,553	,8337	,1522				
Bağlamsal Etmenler	Evet	120	4,087	,8300	,0758	5,361	2,416	36,035	,021*
	Hayır	30	3,520	1,2155	,2219				
Etkileşimci Etmenler	Evet	120	3,533	1,0376	,0947	,257	1,870	148	,064
	Hayır	30	3,133	1,0902	,1990				
ÖKEEÖ	Evet	120	3,039	,5656	,0516	3,473	,984	148	,327
	Hayır	30	2,930	,4299	,0785				

Tablo 8'deki değerler incelendiğinde çocuk sahibi olma değişkenine bağlı olarak sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği kişisel kimlik alt boyutu ile öğretmen kimliğini etkileyen etmenler ve sistemsel ve etkileşimci etmenler alt boyutları algısında istatistiksel düzeyde farklılaşma olmadığı ($p>,05$) ancak öğretmen kimliği ve mesleki kimlik alt boyutu ile öğretmen kimliğini etkileyen bağlamsal etmenler alt boyutunda istatistiksel düzeyde farklılaşma olduğu bulunmuştur ($p<,05$). Ortalama değerler incelendiğinde çocuk sahibi olan öğretmenlerin öğretmen kimliği, mesleki kimlik ve bağlamsal etmenler algılarının daha olumlu olduğu görülmektedir. Genel olarak çocuk sahibi olma faktörünün öğretmen kimliği algısında belirleyici bir etmenken öğretmen kimliğini etkileyen etmenler algısında ise belirleyici bir etmen olmadığı söylenebilir.

Ailedeki öğretmen varlığı değişkenine bağlı olarak sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ve öğretmen kimliğini etkileyen etmenler algısı arasında farklılaşma olup olmadığını belirlemek için yapılan analizler sonucunda elde edilen ANOVA verilerine ilişkin değerler Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Ailedeki Öğretmen Varlığı Değişkenine Göre Farklılaşmaya İlişkin Tablo

	Öğretmen	N	\bar{x}	S. Sap.	Var. K.	S. Ort.	df	x^2	F	p
Mesleki Kimlik	Babam Öğretmen	8	3,750	1,1280	G. Arası	2,996	3	,999	1,642	,182
	Kardeşim Öğretmen	38	4,152	,7560	G. İçi	88,809	146	,608		
	Eşim Öğretmen	52	4,115	,7214	Toplam	91,804	149			
	Ailemde Öğretmen Yok	52	3,863	,7947						
Kişisel Kimlik	Babam Öğretmen	8	3,600	1,2649	G. Arası	1,259	3	,420	,478	,698
	Kardeşim Öğretmen	38	3,579	,8495	G. İçi	128,112	146	,877		
	Eşim Öğretmen	52	3,377	,8985	Toplam	129,372	149			
	Ailemde Öğretmen Yok	52	3,392	,9806						
ÖKÖ	Babam Öğretmen	8	3,696	1,1573	G. Arası	1,596	3	,532	,839	,474
	Kardeşim Öğretmen	38	3,947	,7434	G. İçi	92,524	146	,634		
	Eşim Öğretmen	52	3,852	,7431	Toplam	94,120	149			
	Ailemde Öğretmen Yok	52	3,695	,8230						
Sistemsel Etmenler	Babam Öğretmen	8	3,075	,7833	G. Arası	9,061	3	3,020	5,607	,001*
	Kardeşim Öğretmen	38	2,616	,5957	G. İçi	78,645	146	,539		
	Eşim Öğretmen	52	2,277	,8715	Toplam	87,706	149			
	Ailemde Öğretmen Yok	52	2,158	,6640						
Bağlamsal Etmenler	Babam Öğretmen	8	4,250	1,3887	G. Arası	,927	3	,309	,343	,794
	Kardeşim Öğretmen	38	3,884	1,1010	G. İçi	131,606	146	,901		
	Eşim Öğretmen	52	3,985	,7365	Toplam	132,533	149			
	Ailemde Öğretmen Yok	52	3,985	,9455						
Etkileşimci Etmenler	Babam Öğretmen	8	3,188	1,4189	G. Arası	2,368	3	,789	,702	,552
	Kardeşim Öğretmen	38	3,303	1,0704	G. İçi	164,056	146	1,124		
	Eşim Öğretmen	52	3,471	1,0876	Toplam	166,423	149			
	Ailemde Öğretmen Yok	52	3,587	,9624						
ÖKEEÖ	Babam Öğretmen	8	3,408	,4383	G. Arası	1,843	3	,614	2,142	,097
	Kardeşim Öğretmen	38	3,094	,5916	G. İçi	41,871	146	,287		
	Eşim Öğretmen	52	2,978	,6781	Toplam	43,714	149			
	Ailemde Öğretmen Yok	52	2,939	,2846						

Tablo 9’daki değerler incelendiğinde ailedeki öğretmen varlığı değişkenine bağlı olarak sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ve alt boyutları ile öğretmen kimliğini etkileyen etmenler ve bağlamsal ve etkileşimci etmenler alt boyutları algısında istatistiksel düzeyde farklılaşma olmadığı ($p>,05$) ancak öğretmen kimliğini etkileyen sistemsel etmenler alt boyutunda istatistiksel düzeyde farklılaşma olduğu bulunmuştur ($p<,05$). Gruplar arasındaki farklılaşmayı tespit etmek amacıyla yapılan Tamhane analizine göre ($b>d$) kardeşi öğretmen olanların ailesinde öğretmen olmayanlara göre sistemsel etmenlerden kaynaklı kimlik algılarının daha olumsuz olduğu görülmektedir. Genel olarak ailedeki öğretmen varlığı faktörünün öğretmen kimliği algısında belirleyici bir olmadığı söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sınıf öğretmenlerinin öğretmen kimliği ve alt boyutlarının algısı “Yüksek”; öğretmen kimliğini etkileyen etmenler alt boyutlarından sistemsel alt boyutu “Düşük”, bağlamsal ve etkileşimci alt boyutu “Yüksek”, öğretmen kimliğini etkileyen etmenler algısı “Orta” düzeyde olduğu, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, mezun olunan fakülte, yaş, mesleki kıdem ve ailedeki öğretmen varlığı değişkenlerine göre öğretmen kimliği ve öğretmen kimliğini etkileyen etmenler algılarında istatistiksel düzeyde farklılaşma oluşmazken çocuk sahibi olma değişkenine göre öğretmen kimliği algılarında istatistiksel düzeyde farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde Kavrayıcı (2019)’nın yaptığı çalışmada öğretmenlerin mesleki kimlik, bağlamsal etmenler ve etkileşimci etmenler alt boyutu algılarının yüksek ancak kişisel kimlik algılarının orta ve sistemsel etmenler alt boyutunun düşük düzeyde olduğu, hem mesleki hem de kişisel alt boyutta cinsiyet, mezun olunan fakülte ve çocuk sahibi olma değişkenine göre farklılaşma olduğu, yaş ve hizmet yılı değişkenleri ile öğretmen kimliği ve alt boyutlarında düşük düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu, medeni durum değişkenine göre mesleki kimlik algısında farklılaşma olmadığı ancak kişisel kimlik algısında olduğu, öğretmen kimliğini etkileyen etmenler alt boyutlarında cinsiyet, medeni durum, yaş, hizmet yılı, çocuk sahibi olma ve mezun olunan fakülte değişkenlerine göre farklılaşma olmadığı ve Uçar Çelebi (2018)’nin yaptığı çalışmada öğretmenlerin

mesleki kimlik algılarının katılıyor/yüksek düzeyde, mesleki kimlik boyutunda cinsiyete göre farklılaşma olduğu ancak kıdeme göre farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılması araştırma sonuçlarıyla kısmen benzerlik göstermektedir.

Öğretmenlik mesleği hazırlık sürecinin uygulama ağırlıklı olması ve bu sürecin disiplinli ve özverili olarak yürütülmesi, öğretmen yetiştirme programlarının revize edilmesi, sistemsel değişim ve dönüşümlerin önceden belirlenmesi, bu sürecin organize ve sürdürülebilir şekilde yürütülmesi, sistemsel değişim ve dönüşüm sürecine öğretmenlerin de dahil edilmesi, eğitimi siyasetten arındırılması ve bağımsız bir kurum olması, öğretmen kariyer planlamasında liyakatin esas alınması, meslek olarak özlük haklarının temin edilmesi ve güvence altına alınması, öğretmenlik meslek kanununun bir an önce çıkarılması, erken yaşta ilgi envanteri yapılarak öğretmenlik mesleğine yatkın olanların bu mesleğe yönlendirilmesi, literatür incelenerek farklı ölçeklerle konunun yeniden araştırılması, örneklem ve demografik özelliklerin çeşitlendirilerek tekrardan incelenmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Alkış Küçükaydın, M., & Gökbulut, Y. (2019). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Meslek Öncesi Öğretmen Kimliklerinin İncelenmesi. *International Journal of Active Learning*, 4(2), 41–59.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (14. Basım). Pegem Akademi.
- Ceylan, Y. (2019). Matematik Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kimliği Gelişimi ve Kendilerini Öğretmen Hissetmeleri Üzerine Bir Karma Araştırma. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Çelik, H. R., & Kalkan, Ö. K. (2019). Öğretmen Adaylarının Meslek Öncesi Öğretmen Kimliği Algıları: Pamukkale Üniversitesi Örneği. *Ege Eğitim Dergisi*, 20(2), 351–365.
- Çengelci, S. (2021). Öğretmen Adaylarının 21. Yüzyıl Öğrenen Becerileri ile Üstbilişsel Farkındalık Düzeylerinin Meslek Öncesi Öğretmen Kimliği Üzerindeki Etkisi (Afyonkarahisar Örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Çetin, G. (2017). Öğretmen Adaylarının Mesleki Amaçlara Ulaşma Arzularıyla Bunların Ulaşılabilirliğine İlişkin İnançları: Öğretmen Kimliği ve Olası Benliklerin Rollerini. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Dönmez, Ö. (2008). Türkiye’de Öğretmen Kimliğinin Dönüşümüne İlişkin Bir Çözümleme. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eğmir, E., & Erdem, C. (2021). Öğretmen Adaylarının Meslek Öncesi Öğretmen Kimliklerinin Yordayıcısı Olarak 21. Yüzyıl Öğrenen Becerileri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(2), 953–968.
- Erdem, C. (2020). Öğretmen Kimliği Araştırmalarında Yeni Bir Kavram: Öğretmen Etkenliği. *Adiyaman University Journal of Educational Sciences (AUJES)*, 10(1), 32–55.
- Hızarcıoğlu, G., & Güney, S. (2022). Öğretmenlerin Kimlik Algısı ve Bağlılık İlişkisinde Örgütsel Adaletin Düzenleyici Rolü. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 993–1021.
- Karalı, M. A. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Meslek Öncesi Öğretmen Kimlik Düzeyleri ile Olası Benlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Karasar, N. (2023). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (37. Basım). Nobel Akademi Yayıncılık.
- Karatepe, R., & Akay, C. (2020). Pedagojik Formasyon Programı ve Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Meslek Öncesi Öğretmen Kimliği Algılarının İncelenmesi. *İleri Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 45–60.
- Kavrayıcı, C. (2019). Öğretmenlerin Mesleki Kimlik Algıları ve Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişki. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kozak, M., Certel, Z., Bahadır, Z., & Çelik, B. (2020). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kimlikleri ile Mesleği Tercih Etme Nedenleri. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(2), 166–177.
- Ömür, Y. E., & Bavlı, B. (2020). Standart Sınavlar ve Dönüşen Öğretmen Kimliği. *Journal of Economy Culture and Society*, Özel Sayı 1, 117–137.

- Özdemir, Y. B. (2010). Öğretmen Kimliği: Sınıf Öğretmenleri Üzerine Sosyolojik Bir Çalışma (Malatya Örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Özden, B. A. (2015). Erken Cumhuriyet Döneminde Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmen Kimliği. *Kebikeç*, 40, 7–20.
- Uçar Çelebi, N. (2018). Öğretmenlerin Kimlik ve Tükenmişlik Algıları Arasındaki İlişki. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ulubey, Ö., Yıldırım, K., & Alpaslan, M. M. (2018). Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programının Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kimliği Algısına Etkisinin İncelenmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 48–55.
- Uluyol, Ç., & Şahin, S. (2018). Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Öğretmen Kimliği ve Mesleki Kaygı Durumlarının İncelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(3), 1051–1072.
- Ünal, L. I. (2005). Öğretmen İmgesinde Neoliberal Dönüşüm. *Eğitim Bilim Toplum*, 3(11), 4–15.